

Pendlar-Kalle

EN STORYLINE OM TRAFIK

ÅR 4-6

www.trafikforlivet.se

Göteborgs Stad
Trafikkontoret

www.trafikforlivet.se

På Trafik för livets CD hittar du bl. a.

- Allmänt om Storylinemetoden
- Alla våra Storylines
- Inspirationsmaterial från arbetet på skolor utifrån våra Storylines
- Multimediabyråns video- och ljudredigeringskurser
- Vårt övriga pedagogiska material

På www.trafikforlivet.se hittar du

- Allmänt om Storylinemetoden
- Alla våra Storylines
- Länkbiblioteket knutet till respektive Storyline
- Vårt övriga pedagogiska material
- Vårt kursutbud

Text och manus: Ylva Lundin

Foto: Eva Marsh, Ylva Lundin, Matton

Layout: Creative Support / Ivelind Design

Projektledare: Camilla Henriksson

Utgivare: Göteborgs Stad Trafikkontoret, Trafik för livet

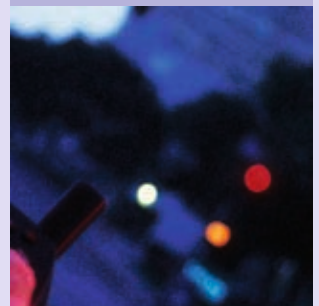
Box 2403, 403 16 Göteborgs Stad

Tfn 031- 61 37 00

E-post: trafikforlivet@trafikkontoret.goteborg.se

Pedagogiskt material ISSN: 1653-0756

Inledning	4
Sammanfattning av Pendlar Kalle	5
Vad är storyline?	6
Att tänka på innan ni startar	7
Instruktioner till planeringsmatrisen	8
Planeringsmatris	10
Bilaga 1 – Karaktärer i naturlig storlek	12
Bilaga 2 – Ansiktscollage	14
Bilaga 3 – Namnskyltar	16
Bilaga 4 – Text ljudfiler	17
Bilaga 5 – Pendlarstatistik	18
Bilaga 6 – Egna transporter	19

Inledning

I din hand håller du en lärarhandledning för arbetet med trafikfrågor utifrån storylinen **Pendlar Kalle**. Den här Storylinen är skriven för elever i skolår 4–6 och låter eleverna följa och försöka påverka Kalle som pendlar i egen bil till jobbet varje dag. Vår förhoppning är att du med hjälp av materialet lättare kan integrera trafikfrågor i ditt arbete.

Du kan om du vill använda materialet i sin helhet eller välja att byta ut olika delar.

En storyline är ett händelseförlopp i vilket eleverna involveras. Händelseförloppet eller ramberättelsen är planerad på förhand men eleverna får stor frihet att utforma berättelsens karaktärer och innehåll. Undervisningen utgår från elevernas förståelse av verkligheten, de får fundera över hur de tror att saker och ting kan förhålla sig innan de får studera verklighetens förklaringar. Karaktärerna som eleverna skapar blir utgångspunkt för deras funderingar, informations-sökning och skapande arbete. Ämnesintegreringen blir naturlig eftersom den sker utifrån berättelsen och dess karaktärer. De lärare som prövat Trafikkontorets storylines säger att eleverna har känt ett stort engagemang i berättelsen och dess karaktärer och att de har kunnat leva sig in i händelser och skeenden som annars kan verka för avlägsna eller främmande.

Trafikkontoret i Göteborg har utöver denna storyline tagit fram ytterligare två.

Storylinen **"Min väg"** är skriven för de yngsta eleverna (skolår F–3) och tar upp frågor som närmiljön runt den egna skolan, vem som påverkar närmiljön, beteende i trafiken m.m.

I **"Kär och Galen"** får eleverna (i skolår 7–9) möta Johan och Lisa som råkat ut för en mopedolycka. Eleverna får sedan diskutera vad som kan göras för att förhindra att olyckor som denna sker samt vem som skulle kunna göra något.

Våra storylines är skapade för ett arbete i klassrummet under ca 4–5 veckor. Detta för att ge eleverna tid till reflektion. Antalet timmar kan dock variera beroende på vilka lärare (och därmed ämnen) som väljer att delta.

På vår hemsida www.trafikforlivet.se eller på Trafik för livets CD finner du kopieringunderlag och eventuella filer till denna storyline, samt alla våra storylinehäften som pdf-filer.

På CD:n har vi även samlat filmer, radio, jinglar, artiklar och arbeten från skolor som arbetat med våra storylines, Multimedialbyråns video- och ljudredigeringskurser, samt vårt övriga undervisningsmaterial inom Trafik för livet.

Som ett extra stöd finns dessutom ett länkbibliotek till varje storyline på vår hemsida.

Materialet är framtaget inom EU-projektet TARGET för programmet Trafik för livet, ett trafikprogram för skolan, som du kan läsa mer om på www.trafikforlivet.se

Lycka till i ditt arbete med Storyline och trafik!

Camilla Henriksson

Camilla Henriksson
Projektledare Trafik för livet
Göteborgs Stad Trafikkontoret

Min väg – Storyline

Pendlar-Kalle – Storyline

Kär & galen – Storyline

Allt Trafikkontorets material på vår CD och vår hemsida är fritt för användning och kopiering inom grundskola och gymnasium. För annat bruk kontakta oss. Det skall alltid klart framgå att det är ett material från Göteborgs Stad Trafikkontoret.

Sammanfattning av Pendlar Kalle

Syftet med denna storyline är att eleverna ska få inblick i de miljöproblem som dagens trafik ger upphov till, att de ska fundera kring sitt eget och familjens sätt att transportera sig samt att de ska få kunskaper för att i framtiden kunna göra egna aktiva val.

Eleverna får till en början möta ensampendlaren Karl som bor i Alingsås utanför Göteborg. Han kör varje dag ensam till jobbet i Gårda i sin Volvo Kombi. Eleverna får lära känna honom och fundera kring varför Karl väljer att åka bil till jobbet. Därefter får de sätta sig in i hur många pendlare det finns i Göteborgsregionen, varför människor pendlar och vilka problem den stora trafikmängden ger. Ni kan naturligtvis välja att Karl i stället bor i Kungsbacka, Askim, Gråbo eller var ni nu tycker att han bör bo.

Eleverna får sedan själva ”bli” olika ak-

törer inom trafikområdet till exempel Västtrafik eller Vägverket och fundera kring trafikproblem utifrån den aktör de valt. De får sätta sig in i och fundera kring för och nackdelar kring olika transportsätt. De får också samla argument för att påverka Karl och andra ensampendlare till mer miljövänliga färdssätt.

Storylinen avslutas med att eleverna får fundera kring sitt eget sätt att transportera sig och om det finns några argument för miljövänliga färdssätt som kan gälla även för dem.

I storylinen ges möjlighet att bland annat arbeta med:

- Miljöfrågor.
- Människors attityder och värderingar.
- Hur det egna handlandet påverkar vår miljö och andra människor.
- Budskap i bilder, texter och musik.
- Hur man argumenterar för en ståndpunkt.
- Vad man kan göra för att påverka andra.
- Samhällets ansvar för transporter, trafik och miljö.
- Demokratiska processer.
- Hur man söker information och tolkar statistik och diagram.
- Matematik.
- Hur vårt språk kan användas och variera i olika situationer.
- Hur man beskriver en person.

Vad är storyline?

Storyline är en pedagogisk metod och ett pedagogiskt förhållningssätt som ursprungligen utvecklades i Skottland. 1965 fick Skottland en ny läroplan som förutsatte att lärarna i Primary school (t.o.m. skolår sju då eleverna är 10–11 år gamla) skulle arbeta ämnesövergripande. Lärare begärde hjälp från lärarutbildningen och en ämnesövergripande metod utvecklades i samarbete med verksamma lärare.

Metoden bygger på att lärare och elever tillsammans skapar en berättelse i klassrummet.

Utifrån kursplanernas mål skriver lärarna en ramberättelse. Lärarnas ramberättelse får liv när eleverna utformar miljöerna och befolkar den med karaktärer.

Eleverna lever sig in i berättelsen genom karaktärerna. Detta hjälper dem att finna motivation för arbetet och gör att de får en djupare förståelse för ämnesområdet. De "lever" i berättelsen och tycker det är spännande att fundera över hur det till exempel är att sköta ett hotell eller att vara förälder. Eleverna lär sig i ett sammanhang eftersom deras **karaktärer** behöver kunskaper inom olika ämnesområden. Det blir naturligt att integrera olika ämnen för att göra berättelsen realistisk och karaktärerna levande.

Elevernas bild av verkligheten – deras **förförståelse** – är alltid utgångspunkten i storyline. Genom praktiska övningar lyfter man fram hur eleverna tror att saker och ting förhåller sig. Man bygger modeller och konstruerar det som storylinen handlar om och tvingas därigenom fundera över hur det är i verkligheten.

Det eleverna under detta arbete egentligen gör är att de ställer upp **hypoteser** kring olika fenomen. Dessa hypoteser och bilder av hur de tror att det förhåller sig måste sedan testas mot verkligheten. Det kan ske genom studiebesök, bokläsning, faktasökning, filmvisning med mera.

För att få eleverna att fundera kring olika företeelser ställer läraren öppna **nyckelfrågor**. Ex. på sådana nyckelfrågor kan vara:

- Hur tror ni att en fiskebåt ser ut?
- Vad tror ni att man behöver för att kunna driva en tidning?
- Hur tror ni att man byggde hus på stenåldern?

Syftet med de öppna nyckelfrågorna är just att eleverna ska fundera över hur de tror att saker och ting förhåller sig - ställa upp hypoteser och teorier och föreslå möjliga lösningar. Dessa presenteras för övriga i klassen i form av modeller, skisser, ritningar med mera. Det eleverna presenterar diskuteras i klassen och eleverna får möjlighet att pröva sina argument. Slutligen jämförs elevernas förklaringar mot verkligheten.

Allt eleverna gör sätts upp på väggarna eller på bord och tjänar som klassens gemensamma utgångspunkt, diskussionsunderlag och presentationsunderlag. Denna gemensamma utställning kan bestå av en väggfris eller en tredimensionell modell samt karaktärer, redskap, personbeskrivningar, hus, annonser, maskiner, dikter, ordlistor och så vidare. Allt man gör kan man förändra och förbättra efterhand och det är tillåtet i storyline. Den gemensamma utställningen är under ständig förändring så länge man arbetar med storylinen och är mycket viktig för att ge berättelsen liv.

En uttalad vilja inom storyline är att variera de aktiviteter man gör med eleverna så mycket som möjligt för att alla elever, oavsett hur de lär bäst, ska komma till sin rätt. Därför integreras drama, musik, dans, bild och form, muntlig framställning, värderingsövningar, skrivövningar, IT och multimedia och allt annat man kan tänka sig.

Inom storyline poängterar också viktigen av att alla elever måste få känna att de lyckas. Därför ger man alltid eleverna en tydlig, stödjande **struktur** för arbetet med varje moment innan det påbörjas. Exempel på strukturer finner ni i bilagorna. Stöd får eleverna också från de brainstorm som man gör tillsammans i klassen. Om klassen först gemensamt har listat egenskapsord så blir det mycket lättare för varje elev att beskriva

sin karaktär med stöd från dessa ordlistor.

En storyline kräver en **avslutning**. Eleverna har under en tid levt sig in i karaktärer och dessa ska de nu lämna. Avslutningen kan ske genom en fest, en invigning eller en utställning.

En vanlig förekommande avslutning på en storyline är att man bjuder in någon expert på det område man arbetat med som får svara på elevernas frågor. Experterna bör inte förbereda något anförande utan bara komma och titta på det eleverna har gjort samt svara på deras frågor. Fördelarna är flera: Det är lättare att få experter att ställa upp, språket blir mindre avancerat och besöket kommer att handla om det eleverna faktiskt vill veta.

Det finns oändligt många sätt att starta en storyline och det är viktigt med en **tydlig start**. I Sverige har det blivit vanligt att lärarna inleder med en happening i form av till exempel en lärarteater. Detta har vi medvetet undvikit för att nå även lärare som inte känner sig hemma på det området. I stället har vi försökt skapa storylines som tar sin utgångspunkt i elevernas svar på några inledande nyckelfrågor. I andra länder är det ett vanligare sätt att starta en storyline. Det blir inte lika spektakulärt men elevernas engagemang väcks ändå när de får vara med och skapa miljön och karaktärerna.

Ibland är det svårt för elever att se vad de har lärt sig inom olika ämnen då de arbetar ämnesövergripande. Det är viktigt att avsluta med en **utvärdering**. Hjälpa eleverna att strukturera det de har gjort under arbetet genom att se på de olika ämnens kursplanemål. Eleverna känner att deras arbete är viktigt och inser att de lärt sig mycket.

Att tänka på innan ni startar

Dessa tankar kring vad arbetslaget bör diskutera innan en storyline startas är skrivna mot bakgrund av egna erfarenheter och diskussioner med andra lärare kring fallgropar och svårigheter som upplevts när man varit ovan vid arbetssättet.

Hur länge ska man hålla på med en storyline?

Framför allt beror det på hur mycket tid per vecka man kan ta i anspråk men också hur mycket man vill integrera i varje storyline. Vi har haft 4–5 veckor i åtanke när vi planerat – något mer för de yngsta barnen. Förmodligen kommer ni i arbetslaget att integrera moment som vi inte har tagit upp. Kanske har ni brandövning, prov, simhallsbesök eller annat som gör att ni inte kan ta så mycket tid i anspråk. Generellt så kan man nog säga att det alltid tar längre tid än man beräknat.

När man planerar en storyline så använder man sig av en planeringsmatris med kolumner. Varje ny aktivitet kommer på en ny rad. Aktiviteternas tidsåtgång varierar dock från kanske fem minuter för en snabb brainstorm upp till en vecka när eleverna till exempel ska göra en tidning. Ni i arbetslaget bör innan ni startar fundera kring hur mycket tid ni vill lägga ner på varje aktivitet. Glöm inte att planera in tid för utvärdering.

Tidsbrist gör att man ibland kan känna sig frestad att hoppa över två viktiga delar i storylines förhållningssätt:

- att utgå från elevernas förförståelse och låta dem fundera, diskutera och ställa upp hypoteser
- att låta dem arbeta mycket praktiskt

Dessa aktiviteter måste dock få ta mycket tid i anspråk eftersom de är oerhört viktiga för att eleverna verkligen ska tillägna sig det som man arbetar med.

Två andra delar i förhållningssättet kan hjälpa till att spara tid:

- att man alltid ger eleverna en tydlig struktur för det de ska göra innan de börjar en aktivitet (förslag på sådana strukturer hittar ni i bilagorna)

- att starta många av aktiviteterna med en brainstorm så att alla elever snabbt får många förslag att utgå ifrån

När vi föreslår brainstorm i planeringsmatriserna är det oftast i form av att eleverna först pratar i smågrupper och sedan att man samlar in vad de kommit fram till i grupperna. Denna aktivitet ska gå snabbt. Det är viktigt att det inte blir en långdragen process så att eleverna tappar intresse.

Ni bör också fundera över hur ni ska skapa tid för samling. Alla elever bör få ta del av vad de andra eleverna gör. Detta är viktigt för att en enskild elev inte ska missa någon bit. Planera för hur dessa återsamlingar ska återkomma regelbundet.

Andra saker som kan vara bra att ha funderat över innan man startar.

- Hur ska arbetslaget få planeringstid?
- Vilka lärare ska vara med? Det är bra om så många lärare som möjligt i arbetslaget är med – men det är också viktigt att inte någon känner sig tvingad att ställa upp.
- Vilka lektioner ska ni ta i anspråk? Det är viktigt att alla som lämnar lektionstid till temarbetet känner att de får ut tillräckligt av arbetet.
- Ska eleverna ha ett speciellt schema?
- Vilka lokaler kan ni vara i? I och med att man inom storyline ofta skapar mycket visuellt med eleverna så tar det också plats. Det allra bästa är om man har tillgång till ett hemklassrum. Har man inte det så är det viktigt att man diskuterar lokalfrågan utifrån de specifika förutsättningar som finns på den egna skolan. Hur ska ni göra med materialet?
- Vem är ansvarig för vad? Om arbetslaget ska genomföra en storyline tillsam-

mans så är det bra om man redan innan fördelat ansvaret så att alla vet vad som förväntas av dem. På så sätt så undviker man att någon känner att det blir för arbetsamt.

- Hur gör ni om någon lärare blir sjuk? Det kan vara svårt att sätta in vikarier när man arbetar med storyline. Hur vill ni lösa det om någon skulle bli sjuk under arbetet?
- Hur gör ni med elever som är sjuka under arbetet?
- Hur ska ni i arbetslaget hålla er à jour med vad som hänt när ni inte själva är där? Ett tips kan vara att man för korta anteckningar i en gemensam loggbok för att den som tar vid ska veta vad som gjorts innan.
- Hur ska ni dokumentera arbetet? Har ni tillgång till digitalkamera? Dokumentera gärna så mycket som möjligt och sätt upp bilder och texter i klassrummet.
- Hur flexibla ska ni vara under arbetets gång? Eleverna påverkar kanske händelserna på ett sätt som ni inte förutsett.
- Hur ska ni utvärdera så ni vet dels hur eleverna har upplevt arbetet, dels att eleverna lärt sig det ni ville att de skulle lära sig.
- Ska ni bjuda in någon expert från till exempel Polisen, Trafikkontoret eller Vägverket? I så fall bör de bokas redan innan arbetet startar.
- I storyline utgår man alltid från hur eleverna TROR att det förhåller sig och därför är det extra viktigt att knyta an det ni gör till det som händer i omvärlden. Försök därför uppmärksamma eleverna på vad som skrivs i tidningarna och sägs på nyheterna under tiden som ni arbetar med storylinen.

Instruktioner till planeringsmatrisen

Dessa instruktioner bör läsas ihop med planeringsmatrisen. Syftet med storylinen är att eleverna ska fundera över trafikens påverkan på miljön och på vår hälsa. Eftersom det förmodligen inte är problem som de funderar över i vardagslag så är det viktigt att skapa utrymme för de funderingar de verkligen har. Låt dem därför gärna dra paralleller till föräldrar och andra de känner så att ni skapar intresse för pendlning.

Storylinen börjar med att eleverna får möta Karl som en dag sitter på en stol i klassrummet. I vårt exempel är han bosatt i Alingsås men ni kan välja att han ska bo någon annan stans. Kanske känns det mer relevant för era elever om han bor närmare där de själva bor. Låt dem fråga och fundera över vem Karl är men svara inte utan ställ motfrågor typ; Vem tror du att det är? Vad tror du att han gör här? Det bidrar till att bygga upp en spänning i klassrummet. När alla satt sig och tystnaden lagt sig så säg inte något utan spela upp ljudfil 1 där Karl presenterar sig själv (ljudfilen finns på Trafik för livets CD eller att ladda ner från www.trafikforlivet.se).

Karl tillverkas lättast med hjälp av två nylonstrumpor, tidningspapper, en ballong och tapetklister, se bilaga 1. Ljudfilen finns utskrivet i text som i bilaga 4 om ni vill presentera Karl på något annat sätt. Det kan också vara bra om ni låter någon ni känner spela in vad Karl säger i fall ni vill låta Karl säga andra saker senare under arbetet, till exempel under avsnitt 3.

Avsnitt 1–3:

Eleverna får lära känna Karl och fundera över varför han väljer att ta bilen till jobbet i stället för att åka kollektivt eller tillsam-

mans med andra. Informationen de får om Karl är knapphändig eftersom vi tror att det ger er och era elever större handlingsfrihet och utrymme för fantasin. Ni kan tillsammans med eleverna lägga till fler saker när det gäller Karl.

Under avsnitt 2 föreslår vi att ni låter eleverna göra var sin bildserie. Ni kan självklart ersätta serierna med något annat praktiskt skapande. Men försök ge eleverna tillfälle att skapa något med andra medel än att skriva eller tala.

I avsnitt 3 skriver eleverna en monolog utifrån vad de tror att Karl säger i bilen. Vi föreslår att ni låter någon läsa in det eleverna skrivit så att ni kan spela upp det i klassrummet på morgonen. Eleverna kommer att känna att någon har tagit deras arbete på allvar och gjort något av det. Det kommer också förhoppningsvis att ge upphov till en del skratt och kommentarer när de får möta en talande Karl som säger just det de föreslagit.

Avsnitt 4–5:

Här vill vi att eleverna ska få upp ögonen för att bilpendlande är ett problem för miljön. Frågan som ställs är ”På hur många olika sätt tror ni att Karls bilåkande påverkar miljön?” Försök få eleverna att komma på så många olika sätt som möjligt. Vägslitage,

däckslitage, bensinförbrukning, koldioxidutsläpp m.m.

Det är viktigt att eleverna först får tro och gissa för att de ska bli motiverade att sedan ta reda på hur det faktiskt förhåller sig. De får räkna på en bilpendlare, alltså utgå ifrån just Karls miltal och bensinförbrukning eftersom det är mer överblickbart. Sedan får de räkna på pendlare i Göteborgsregionen utifrån statistik som presenteras i bilaga 5 samt i länkbiblioteket för Pendlar Kalle på www.trafikforlivet.se

Låt gärna eleverna omsätta till exempel bensinförbrukning i badkar eller hinkar för att göra det mer åskådligt.

Avsnitt 6:

Via ljudfil 2 (finns som text i bilaga 4 och på Trafik för livets CD samt www.trafikforlivet.se) får eleverna reda på att Karls chef har beslutat att företaget skall bli miljöanpassat.

Avsnitt 7–8:

Här återvänder eleverna åter till Karl för att fundera kring varför han fortsätter att pendla med bil trots sin stora negativa inverkan på miljön. De får också undersöka om Karl kan ta sig till jobbet på något annat sätt.

Avsnitt 9–18:

Här får eleverna fundera över vilka som skulle kunna arbeta för att ändra Karls och många andra ensampendlares beteende. Vilka kan bestämma i sådana här frågor? Eleverna får skapa karaktärer i form av ansikts-collage samt hitta på egenskaper till dem. En struktur för hur ett ansikte kan skapas finns i bilaga 2. Vill ni inte låta eleverna skapa ansiktscollage så finns det förslag på hur ni annars kan göra i bilaga 3. Eleverna får fundera över vilka fakta de behöver för att kunna påverka. De får skriva frågeställningar och diskutera sina frågeställningar med andra. Detta för att undvika att de planlöst går iväg och läser allt om trafik. Eleverna måste på förhand ha tagit ställning till vad de vill veta innan de söker fakta. Under avsnitt 14 kan det vara en bra idé att någon lärare låtsas arbeta på Vägverket eller Trafikkontoret. Hälsa högtidligt eleverna välkomna till ett möte där alla yrkesgrupper med gemensamma krafter skall göra något åt situationen med alla ensampendlare.

Det blir sedan en naturlig fortsättning att säga till exempel ”Då har ni en dag på er för att ta fram ett förslag på hur ni vill arbeta vidare. Vi syns här på Vägverket/Trafikkontoret igen i morgon klockan ___ så får ni allihop presentera hur ni tänker gå vidare.” Genom att kalla till sådana här fiktiva möten så får man naturliga avstämningar mellan grupperna. De kan också komma på att de vill samarbeta i någon fråga – eller de kan utnyttja fakta som en annan grupp kommit fram till. Det är viktigt att eleverna skissar på idéer och förslag som de får gensvar på. De skall inte börja producera en färdig produkt innan de fått synpunkter på sina idéer och skisser.

Eleverna får fundera kring hur deras karaktärer skulle kunna påverka ensampendlare. Hur de ska nå dem? Vad ska de ha för tilltal? Vad ska de använda sig av för media?

Här finns utrymme för att göra radiojingles, gatuteater, banderoller, TV-inslag, multimediapresentationer, informationsbroschyrer och mycket mer. Detta är ett bra tillfälle att arbeta med många olika uttrycksformer så att många elever känner att arbetet är roligt och meningsfullt. (Vill ni ha tips och idéer på hur ni kan arbeta med multimedia i skolan finner ni det på www.multimedia.skolutveckling.se. Där finns också en artikel under metoder/storyline som beskriver hur Kärrdalsskolan arbetat med Pendlar Kalle) Hur Karl tar emot elevernas budskap kan de höra i ljudfil 3 (bilaga 4, finns på Trafik för livets CD eller att ladda hem från www.trafikforlivet.se).

Avsnitt 19–21:

Här vill vi att eleverna ska få sig en tankeställare. Det är lätt att tycka att andra bör ändra sitt beteende men kanske bör de fundera över sitt eget sätt att ta sig till olika aktiviteter. Som bilaga 6 finns formulär ”Egna transporter” som ni kan använda som underlag. Här finns utrymme för att integrera kost och motion och egen hälsa om ni så önskar.

Vi föreslår att ni avslutar storylinen med en trafikmässa dit föräldrar och andra intresserade bjuds in. Det är alltid värdefullt om någon expert på området bjuds in för att svara på elevernas frågor och för att ta del av vad eleverna presterat under arbetet.

Avsnitt 22:

Utvärdering. Vi på Trafikkontoret vill gärna ha kontakt med er som provat denna storyline och höra hur elever och lärare uppfattar den. Skicka därför gärna beskrivning eller utvärderingen till:

Göteborgs Stad Trafikkontoret, Trafik för livet, Box 2403, 403 16 Göteborg
trafikforlivet@trafikkontoret.goteborg.se
Vi sänder en gåva som tack.

Planeringsmatris

Storyline	Nyckelfrågor	Aktivitet	Organisation	Material	Resultat
1 Presentation av Karl		När elever kommer in i klassrummet sitter Karl på en stol. Läraren presenterar Karl med hjälp av ljudfil 1 - eller genom att berätta om honom.	Helklass	Karl i helfigur av två nylonstrumpor. (bilaga 1). Ljudfil från www.trafikforlivet.se eller Trafik för livets CD. Utskrift av ljudfil 1 (bilaga 4) Ev Karta	
2	Vad tror ni Karl gör mer i bilen än att köra? Hur tror ni han mår? Är det skillnad när han åker till respektive från jobbet?	Brainstorm Diskussion Eleverna får parvis göra en seriestrip om 3 tutor. Presentation för klassen.	Parvis Helklass Parvis Helklass	Papper och penna, Blädderblock Papper och penna Papper och penna Papper och penna bandspelare	Lista Serieteckningar Muntlig presentation Monolog i skrift och tal.
3	Vad tror ni Karl tänker på när han kör bilen? Vad tror ni han säger?	Brainstorm Eleverna får skriva en monolog Låt sedan någon läsa in det eleverna skrivit utan att de vet om det. så att ni kan spela upp det i klassrummet dagen efter	Två och två		
4 Miljöpåverkan	På hur många olika sätt tror ni att Karls bilåkande påverkar miljön? Hur stor tror ni att påverkan på miljön är på ett år?	Brainstorm Dela upp elevernas förslag och låt dem först gissa och sedan ta reda på fakta	Först grupper om 4 Därefter helklass Grupper om 4	Papper, penna Internet, telefon, uppslagsverk, miniräknare. Via länkbioteket till Pendlar Kalle på www.trafikforlivet.se kan ni finna fakta och statistik.	Elevhypoteser Affischer för klasspresen- tation
5	Hur stort är problemet med "alla Karl" som pendlar?	Redovisning för klassen Eleverna får i uppgift att göra väggrundade gissningar på hur stor miljöpåverkan alla ensam- pendlare ger. Varje grupp redovisar sina gissningar och hur de tänkt. Gemensam diskussion kring resultatet. Använd mycket tid till att räkna på olika kommuner.	Helklass Grupper om 4	Statistik och fakta (bilaga 5) ev dator, Internet Pendlar Kalles länkbiotek www.trafikforlivet.se	Muntlig framställning Elevhypoteser
6 Miljöprofil		Karls företag har beslutat sig för att bli ett företag med miljöprofil. Alla anställda uppmanas att åka kollektivt. Eleverna får i uppgift att hjälpa Karl.	Helklass	Ljudfil 2 (bilaga 4)	
7 Alternativt färd sätt	När måste man använda bil? Tror ni att Karl skulle kunna ta sig till jobbet på något annat sätt än att åka i sin Volvo?	Muntlig brainstorm Brainstorm Redovisning i helklass	Helklass Grupper om 4 Helklass	Papper och penna www.trafikforlivet.se Blädderblock	Muntlig framställning
8	Varför tror ni att Karl inte valt något annat alternativ?	Diskussion	Helklass		
9 Andra aktörer	Vilka fattar beslut som påverkar hur folk väljer att resa? Vilka tror ni skulle kunna arbeta för att ändra ensampendiarens beteende?	Brainstorm Redovisning i helklass	Helklass Grupper om 4 Helklass	Blädderblock + penna	Lista
10		Låt varje elev välja att skapa/vara en av aktörerna. Det gör inte något om det blir flera av samma sort bara alla föreslagna yrkesgrupper/aktörer finns representerade	Grupper om 4 Helklass Enskilt	Papper och penna Blädderblock	Lista

Storyline	Nyckelfrågor	Aktivitet	Organisation	Material	Resultat
11	Hur vill du att din karaktär ser ut?	Eleverna tillverkar sin karaktär i form av ett ansiktscollage.	Enskilt	Färgade papper, tyg, garn m.m. (bilaga 2 och 3)	Karaktärer
12	Vad skulle ni vilja veta om varje karaktär?	Brainstorm Diskussion	Smågrupper Helklass	Papper penna Blädderblock	Kriterielista
13	Hur skulle du vilja beskriva din karaktär?	Skriva karaktärsbeskrivning	Enskilt	Papper och penna	Personbeskrivningar
14		Presentation för klassen där varje elev visar och berättar om sin karaktär. Gör gärna detta på ett "möte" på t.ex. Trafikkontoret. Låtsas att ni hälsar alla yrkesgrupper välkomna till ett möte för att med gemensamma krafter göra något mot ensampendlingen. Sätt upp karaktärer och personbeskrivningar på väggen.			Muntlig framställning Utställning av karaktärer
15	Vilka fakta behöver karaktärerna för att kunna påverka? Var hittar ni dessa fakta?	Låt eleverna först skriva frågeställningar. Låt dem presentera sina frågeställningar för en annan grupp som ger gensvar. Låt dem också kortfattat berätta för alla på ett nytt "möte" på Trafikkontoret. Faktasökning	Enskilt/par Grupper - gensvarsgrupper	Papper och penna	Frågeställningar
16	På vilka sätt kan era karaktärer påverka?	Brainstorm Redovisning	Enskilt/par	Internet, telefon, böcker	Faktaavstämning med läraren
17		Därefter tillverkar de presentationen Alla presenterar för övriga klasskamrater och Karl	Grupper om 4 Helklass	Papper och penna Blädderblock	Presentationsunderlag
18		Karl har börjat åka tåg och cykel		Ljudfil 3 (bilaga 4)	Muntlig Presentation
19	När behöver du själv förflytta dig? Vilka transportsätt väljer du själv när du ska till olika aktiviteter?	Eleverna får i uppgift att lista aktiviteter de gör varje vecka samt hur de tar sig dit.	Enskilt/par Inför gensvarsgruppen Först inför gensvarsgruppen och sedan läraren som också ger gensvar.	Beroende på presentationssätt: Bandspelare, datorer, digitala- mera, färgat papper, färgpennor, vattenfärg m.m.	
20	Vilka av de argument som ni tog fram för att påverka pendlare skulle kunna få dig själv att byta transportsätt?	Diskussion Värderingsövningar	Smågrupper/helklass Helklass	Se www.trafikforlivet.se under material/Forumspel. Ingår i pdf-filen för forumsspel	
21	Trafikmässa	Föräldrar och andra intresserade bjuds in. Eventuellt någon trafikplanerare som kan svara på elevernas frågor. Presentation av Karl och vad eleverna tror om honom. Seriestrips och monolog. Presentation av elevernas arbeten under punkt 16 för att påverka och hjälpa Karl. Viktigt att eleverna får presentera sina karaktärer samt hur de tänkt och arbetat. Eleverna presenterar även sina tankar kring sina egna transporter och hur de eventuellt kan förändras.			
22	Utvärdering	Det är viktigt att utvärdera en storyline ordentligt eftersom det inte alltid är så lätt för eleverna att se hur deras nyvunna kunskaper möter målen i de olika kursplanerna.			

Karaktärer i naturlig storlek

Det är enkelt att göra karaktärer i naturlig storlek. Med hjälp av en ballong, rivet tidningspapper och tapetklister gör man huvudet. Tekniken kallas för papier-marché. Till ansiktet behöver man färg och silkespapper eller garn till hår.

Till kroppen behövs två nylonstrumpor och mycket tidningspapper. Det är bra att ha snören eller ståltråd till att fästa kroppen med huvudet. Dessutom behövs kläder och accessoarer.

På bilden till vänster ser du bondparet Gustav och Tilda, gjorda av Cecilia Pringle på Framnässkolan i Göteborg.

Så här kan man göra en karaktär i helfigur

Blås upp en ballong till en storlek som är lite mindre än ett normalt huvud. Lägg ut en dagstidning och fäst eventuellt ballongen i den med tejp. Blanda tapetklister med vatten till lagom konstistens.

Riv tidningsbitar och fäst dem med tapetklister runt ballongen. Lägg lager på lager och smeta in tidningspappret så att det får en jämn yta. Lägg gärna lite av det rivna tidningspappret i tapetklistret. Det blir en massa som man kan forma till näsa, mun, haka och öron. (Papier-masché)

Om man gör detta med elever är det viktigt att diskutera hur ögon, näsa och mun sitter i förhållande till varandra.

Det är bra att göra en hals med hjälp av en bit kartong. Det blir då lättare att fästa ansiktet med kroppen. På bilden används vanliga såskartonger som är formade till ett rör och fasttejpade på ballongen. För att få styrsel är röret fyllt med tidningspapper. Över och runt kartongen varvas tapetklister och tidningsbitar så att halsen blir en del av huvudet och inte trillar av.

När man målar karaktärerna är det bra att ha tillgång till täckande färger. Man kan använda hobbylack som finns i beige ansiktsfärg eller blanda önskad färg med till exempel vit, röd och brun flaskfärg. Att få en hudfärg man är nöjd med kräver tålmod.

När man gör hår och ögonbryn kan man blanda färgat silkespapper med tapetklistor och lägga lager på lager. Ögonbryn och hårslingor formas och läggs på. Givetvis kan man använda silkespapper även till huden. Tunna lager med hudfärgat silkespapper varvas då med tapetklistor. På bilden endast hår och ögonbryn i silkespapper.

Hår kan också göras av garn som man fäster med lim. Man kan göra flera längder som man binder samman i mitten. Det blir mittbenan på frisyren.

Fyll två par nylonstrumpor med hopknycklat tidningspapper. Var noga med att fylla ut bålen på båda paren strumpbyxor innan ni sätter ihop dem. Trä den ena strumpbyxans "mage" på den andras. Forma till armar, mage och ben. Om armar och ben blir för långa så får ni knyta en knut på strumpbyxan. Fäst kroppen med huvudet och klä figuren. Det enklaste sättet att fästa huvudet är att göra två hål i halsen på varje sida. Trä in ett snöre och knyt ner runt kroppen på figuren.

Spara figuren eller ansiktet när storylinen är över. Det är enkelt att måla över ansiktet med ny färg, byta hår, kläder och accessoarer för att få en ny karaktär. Kläder och utsmyckning gör mycket.

Ansiktscollage

En av hörnstenarna i förhållningssättet bakom storyline är att läraren alltid ska se till att eleverna har en tydlig struktur för det de ska göra. En struktur som hjälper dem och ger dem frihet att skapa något eget utan att känna osäkerhet och frustration.

Här är ett exempel på en sådan struktur.

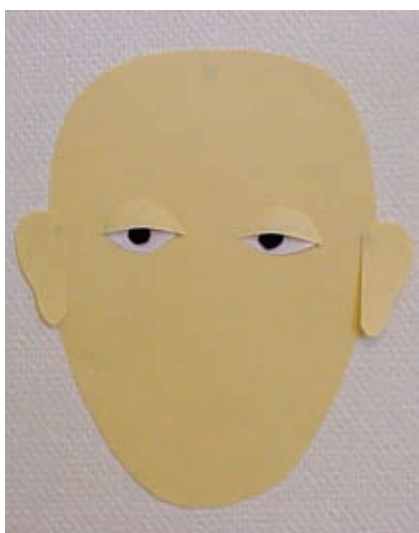
Eleverna ska skapa karaktärer i form av ett ansikte i full skala. Läraren visar genom att klippa ut en ansiktsform ur ett papper i lämplig färg.

Därefter klipper man ut öronen och sätter fast dem på den urklippta ansiktsformen. Använd häftmassa vid demonstrationen så kan öronen flyttas och man kan tillsammans med eleverna diskutera var på huvudet öron faktiskt sitter. Eleverna får chans att titta på varandra och kanske även använda något att mäta med.

Ögonen klippas ut i vitt papper och även deras placering diskuteras.

Pupiller och ögonlock sätts därefter på. Ögonlocken bör stå ut en del från pappret. Här kan man påpeka för eleverna att de självklart gärna får lägga till både örhängen och ögonlock om de vill. Kanske deras karaktär använder mascara eller någon annan kosmetika.

Ögonbrynens placering och vinkling kan ge upphov till mycket diskussion. Vad händer om jag höjer ytterdelen på ögonbrynen så att de lutar in mot näsan? Här kan man be eleverna sätta sig två och två i mitt emot varandra och pröva olika sinnesintryck: arg, förvånad, glad osv och iaktta vad som händer med ögon, ögonbryn m.m.

Håret kan man klippa ur papper men eleverna får fria händer att använda tyg, garn eller annat material. Självklart väljer eleven om deras karaktär ska ha huvudbonad eller andra accessoarer.

Näsan görs av vikt papper. En stor fördel med collageteknik framför att rita figurer är att när man kommer till en detalj som man inte blir nöjd med så kan man slänga bara den detaljen och göra om den. Man måste inte slänga alltihop.

Munnen är det sista man gör och sedan är det fritt fram för eleverna att skapa en karaktär som de vill ha. Erbjud gärna många olika färger på pappren för att öka valmöjligheterna. Lämna stort utrymme för elevernas kreativitet!!!

De karaktärer som eleverna sedan skapar är något helt annat än lärarens förlaga. Det handlar alltså inte om att ge dem styrande mallar utan frigörande struktur.

Namnskyltar

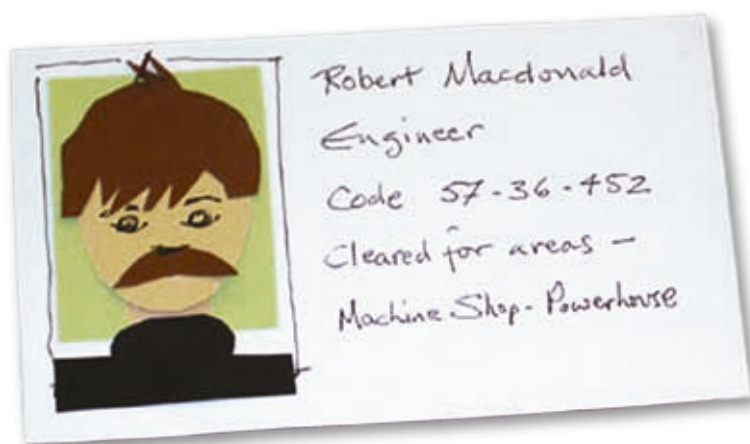
Om man av någon anledning inte vill låta eleverna skapa sina karaktärer visuellt så kan man i stället låta dem göra namnskyltar som de sedan har på sig själva. Även här får de skapa en karaktär genom att hitta på namn och egenskaper.

Namn: _____

Yrke: _____

Organisation/företag: _____

Det kan göras så enkelt som att dela ut färdiga skyltar till eleverna där de fyller i namn, yrke och företag.

Roligare namnskyltar får man om man låter eleverna använda sig av collageteknik även när man gör namnskylt.

Namn: _____

Yrke: _____

Organisation/företag: _____

Det kan också hända att man vill låta eleverna göra namnskyltar trots att de redan har skapat sina karaktärer i naturlig storlek. Använd då digitalkameran eller en vanlig kopieringsmaskin för att förminska ansiktet.

Namn: _____

Yrke: _____

Organisation/företag: _____

Ytterligare ett alternativ är att sätta elevens eget ansikte på namnskylten med hjälp av en digitalkamera.

Ljudfil 1

Hej
Jag heter Karl Dahlström och är datatekniker. Jag jobbar på ett IT-företag i Gårda i Göteborg men bor i Alingsås 4,5 mil från jobbet. Jag är gift och har två barn, Johan 12 år och Jesper 10 år. Det var när vi fick barn som vi flyttade från Göteborg till Alingsås för vi ville inte att våra barn skulle växa upp i en storstad med allt vad det innebär. Sedan dess har jag pendlat till jobbet i Gårda varje dag. Det går rätt så bra att köra men på senare år har det blivit en del köer på vägen in. Jag kör en Volvo Kombi och det känns tryggt och bra. Så mycket fritid har jag inte. Jag jobbar rätt så mycket och sedan måste man ju ta hand om huset och se till att ungarna kommer till alla sina aktiviteter.

Ljudfil 2

Idag är det deppigt. Fick ett mail från chefen i morse. Han har skickat det till alla på företaget. Han har bestämt att vi ska bli ett miljöföretag. Nu ska vi börja sortera sopor och ha med egen mugg till kaffet. Vi ska sänka temperaturen och släcka lamporna när vi lämnar våra skrivbord. Allt det där är väl bra men chefen tycker också att vi anställda ska sluta ta bilen till jobbet.

Tydligt finns det något pris som företag kan tävla om när det gäller att vara mest miljövänligt.

Hur ska jag kunna ta mig till jobbet utan bilen! Jag har jobbat här i tio år och jag har alltid kört bil! Jag gillar att köra bil. Jag vet inte ens om det går att ta sig hit utan bil!

Säkert kommer de andra på företaget att verka mer miljövänliga än jag och det är ju lätt för dem som bor i Göteborg de kan ju börja cykla eller gå eller nåt men jag – jag kan ju inte cykla från Alingsås. Det är ju över 4 mil.

Säkert kommer de andra att få högre lön än jag bara för det här. Vad ska jag göra???

Ljudfil 3

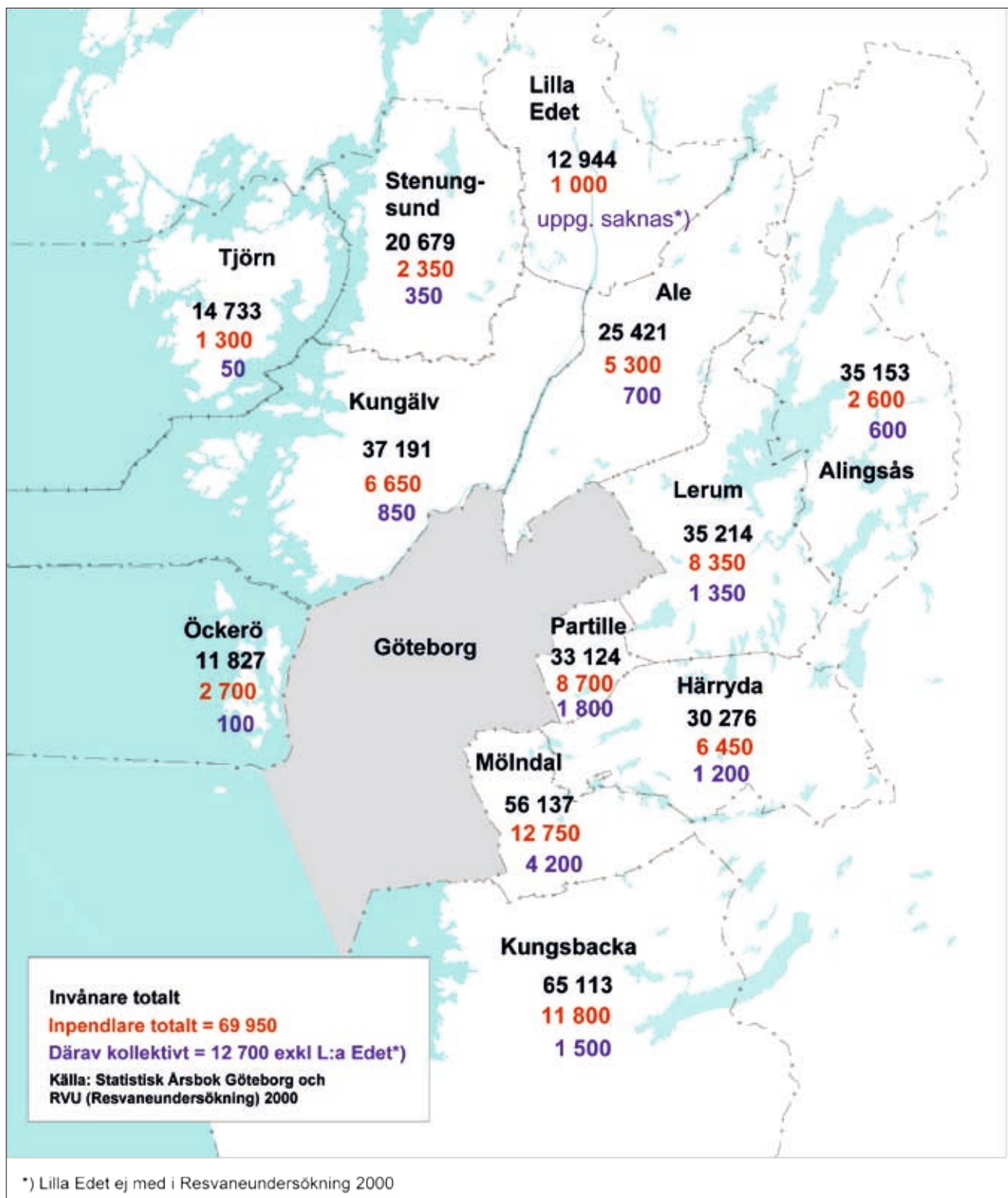
Hörni – tack allihop. Tack för ert stöd. Först tänkte jag glömma alltihop och bara strunta i företagets miljöpolicy.

Jag tänkte bara på att chefen skulle bli nöjd med mig och inte alls på att det faktiskt hade någon betydelse egentligen vad jag gjorde. Men nu förstår jag att det viktiga är ju inte vad chefen tycker utan hur naturen vill ha det. Det är ju inte klokt att jag har kört bil till jobbet i 10 år. Jag räknade ut det. Det är 16 000 mil bara fram och tillbaka från jobbet och bara jag. 16 000 mil vet ni hur långt det är? 4 varv runt jordklotet!!!! Det finns ju många som jag som också håller på att förstöra miljön. Jag fattar inte hur jag tänkt innan.

Det kändes som om det inte var någon idé att bry sig ens om pappersstorteringen för jag kunde ju ändå inte ändra på allt. Först ville jag bara strunta i allt men sedan fick ni mig att tänka om. Visst tar det längre tid med tåget men så hinner jag läsa tidningen eller sova en stund också. Min fru säger att jag är mycket trevligare när jag väl kommer hem nu när jag har sovit på tåget. Och så orkar jag leka med barnen. Förut satte jag mig alltid och läste tidningen när jag kom hem. Men nu läser jag den på tåget.

Ljudfilerna finns på Trafik för livets CD eller att ladda hem från www.trafikforlivet.se.

*Pendlare från Göteborgs
 förortskommuner till
 arbetsplatser i Göteborg*

Aktiviteter	Hur långt är det? (fram och tillbaka)	Hur mycket väger det du måste ha med dig?	Hur tar du dig dit idag?	Fördelar (både för dig och för miljön)	Nackdelar (både för dig och för miljön)	Vilka alternativ finns?	Fördelar (både för dig och för miljön)	Nackdelar (både för dig och för miljön)
Ex. Skolan	2 km	1 kg	Cyklar	går fort, inga avgifter...	...	Gå
Ex. Ridning	8 km	2 kg	Skjutsad	går fort...	...	Buss 183

Bilaga 6, utan exempeltext, finns att hämta både på Trafik för livets CD och www.trafikforlivet.se

Storyline

Metod: Storyline är en pedagogisk metod och ett förhållningssätt som bygger på att lärare och elever skapar en berättelse tillsammans i klassrummet. Eleverna lever sig in i berättelsen genom karaktärer som de är med och skapar. Detta hjälper dem att finna motivation för arbetet och gör att de får en djupare förståelse för ämnesområdet.

Storylines om trafik: De lärare som provat Trafikkontorets Storylines berättar att eleverna har känt ett stort engagemang i berättelsen och dess karaktärer och att de därigenom har kunnat leva sig in i händelser och skeenden som annars kan verka för avlägsna eller främmande.

Pendlar-Kalle är en Storyline skapad för skolår 4–6. Eleverna får i denna Storyline möta Pendlar Kalle som kör bil till jobbet varje dag. Hur tänker Kalle? Vad är det som gör att han gör som han gör? Eleverna får leva sig in i Kalles vardag och fundera över vad som kan få pendlare att ändra sitt beteende. Frågan om deras egna resvanor aktualiseras.

Trafikkontoret i Göteborg har utöver Pendlar Kalle tagit fram två ytterligare Storylines:

Min väg som är skriven för de yngsta barnen (skolår F–3), tar upp frågor om närmiljön runt den egna skolan, vem som påverkar närmiljön, beteende i trafiken m.m.

Kär och Galen där eleverna (i skolår 7–9) får möta Johan och Lisa som råkat ut för en mopedolycka. Eleverna får sedan diskutera vad som kan göras för att förhindra att olyckor som denna sker samt vem som skulle kunna göra något.

Resurser och inspiration: På vår hemsida eller på Trafik för livets CD finner du allt kopieringsunderlag och eventuella filer till Pendlar-Kalle samt våra övriga Storylines som pdf-filer.

På CD:n finns inspirationsmaterial i form av filmer, bilder och arbeten som gjorts på andra skolor utifrån Storylines samt exempel från vårt övriga undervisningsmaterial inom Trafik för livet.

Skolan är en av de viktigaste vägarna för samhället att nå barn och ungdomar. Det är där vi kan börja arbetet med att förändrade attityder och beteende. Kunskap i sig självt förändrar inte attityder. Det är när man får använda sin kunskap i relevanta sammanhang och reflektera över det man lärt sig som förändring kan ske.

Barn och ungdomar utsätts för stora risker i vårt trafiksystem. Barn och Ungdomar är morgondagens resenärer, beslutsfattare osv...

Genom att integrera trafikfrågor i undervisningen utifrån detta perspektiv kan vi skapa bättre möjligheter för eleverna att bilda sig egna uppfattningar, och göra egna val, nu och i framtiden.

www.trafikforlivet.se

Trafik för livet initierat av
Göteborgs Stad Trafikkontoret,
med syfte att stödja och inspirera lärare i arbetet med
att integrera trafikfrågor i skolarbetet.

Göteborgs Stad
Trafikkontoret